

Leif Jansson på Strandkullen

Personporträtt av Leif Jansson född 1952

Mor Elna

"Skogsbrynet"

Janssons, fyra generationer
August, Pontus, Arne, Leif

Far Arne

Leif Jansson är en av de "långlivade" i byn.

Han har bott i Gammelbo hela sitt liv förutom nio år, då han bodde i Södertälje. Hans rötter i myllan i Gammelbo är djupa. Minst fyra generationer bakåt! Tre generationer är födda nära Gammelbo Gård, Leif själv är född mitt i byn 1952.

I snart 50 år har han bott på Strandkullen med utsikt mot höjden på andra sidan sjön Glien, där hans far, farfar och farfars far är födda och uppväxta.

Leifs mor Elna arbetade som barnflicka på Gammelbo gård åt Urban Bergström, Tages och Hélénes äldsta son. På gården bodde Arne hos sin familj. Så träffades Arne och Elna, Leifs föräldrar.

Skogsbrynet 1959

Leif berättar:

- Vi bodde mitt i byn i det gula huset "Skogsbrynet"
Mamma Elna och pappa Arne, syskonen Maude, Leif och Hans
Huset byggdes 1955 av Arne, och vi hade tre rum och kök.
Dit flyttade vi från Granhult, där vi hade bott i flygeln närmast backen. Den flygel, där det fanns söndagsskola, och en gång i tiden vanlig småskola. Vi bodde i den gamla "lärarbostaden" en våning upp.

Det bodde många barn i Granhult på den tiden.

Vi var ju tre barn, sen var det Aina och Kerstin Persson.

Sven och Maj-Britt Persson bodde där också med sina barn, Eva och Åsa, ett tag.

Tella bodde i det stora huset, hon lagade maten i skolan, nere i byn.

Axel och Alva Karlsson med sonen Ingemar bodde i "övre huset", som är rivet idag.

Skolan

Skolåren var först i Bäckegruvan – Nytorps skola.

När den lades ner fick jag gå mitt andra år i Ramsberg.

Där hette läraren fröken Skoglund.

Vi fick åka med Folkes taxi dit, han hade en Rambler.

Tredje till sjätte klass gick jag i Gammelbo skola. Där hade vi lite olika lärare.

En som var religiös – det blev bestämmelser om allting, det var ingen rolig lärare.

Sen hade vi Arne Karlsten som sista lärare. Lärarna Nises och Solmér arbetade där före min tid. En annan hette Rosberg tror jag, han var en riktig ”hejdare”.

Vi fick ju inte spela fotboll och gå in i klassrummet med skor efteråt.

En gång körde Rosberg tummen i ögat på mig och trampade mig på foten och knuffade mig baklänges för att jag var på väg in med skor! Men då sa jag

– Nu j-ar går jag hem, så gick jag hem. Det var skönt!

Vi fick inte lorta ner, för då fick städerskan för mycket jobb.

Vi var ju fyra klasser i samma klassrum. Man kanske inte lärde sig så mycket.

Tella och Märta lagade maten – det mesta var gott, särskilt korvgryta, men inte när vi fick lever. Vi fick hemlagad mat varje dag.

Sen gick jag i Storåskolan i tre år.

Yrke

Jag flyttade till Södertälje som 16-åring och gick Scania's Industriskola i tre år.

Jag lärde mig till maskinreparatör där. Jag trivdes med arbetet men inte att bo där.

Jag stannade 9,5 år där, men jag saknade Gammelbo.

Efter det arbetade jag i Linde och Stråssa som maskinreparatör.

Gammelbo skola 1959 Arkiv digital

Hockeyrinken vid Kojan 70-tal
Foto: Kent Lekeborn

”Kojan”

Då vi var unga hängde vi mycket vid ”kojan” som de idag kallar för ”Sportpalatset” Kojan stod öppen jämt. Vi åkte skridskor och spelade hockey, både grabbar och gubbar.

Till påsken brukade vi samlas från byarna och hitta på påskabus.

Nog var vi 50 ungar där, de kom från Grimsö och andra ställen.

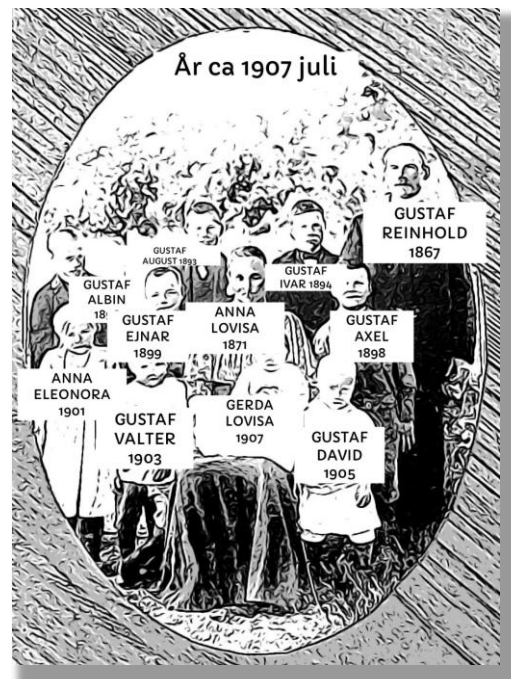
Sen ställde man sig runt ett hus och så signalerade någon – då tände alla på och kastade sina smällare. Det var kul!

GUSTAF – JANSPOJKARNA

Leifs farfar hette **August Jansson** och var en av de så kallade Gustaf-Janspojkar. August var äldste sonen till Dagkarlen och Fördrängen, sedermera Rättaren, Gustaf Reinholds och hans hustru Anna Lovisa Karlsdotter. Gustaf Reinhold var själv född i "Björklunds" år 1867 – i slaggstenshuset, vid Gamla Restavägen, bortom Gammelbo Gård. Huset rymde bara ett kök.

När Gustaf Reinhold själv skaffade familj med Anna Lovisa så bodde de kvar i hans barndomshem.

Då familjen hade fem barn var det dags att flytta till något större. De hamnade då i det vita stenhuset vid Gammelbo Gård, som idag benämns "smedjan"

Barndomshemmet Björklunds

Här bodde Janssons med de fem första sönerna, till 1899

Huset "Smedjan" som de flyttade till

Det ligger på den övre vägen vid Gammelbo Gård.

En dörr fanns förr, där det mittere fönstret syns i bild.

Här bodde Janssons familj 1899–1911

De får 13 barn tillsammans mellan 1893–1912, varav tre dör tidigt,
Gustaf David 3,5 år och tvillingarna Adolf och Valfrid 1 månad gamla.

Familjen Jansson flyttar till Sjöfallet 1911

Leifs farfarsfar Gustaf Reinhold hade befordrats till Rättare.

Men han väljer nu att bli torpare, och familjen flyttar till andra sidan sjön, 1911, till Sjöfallet. De har förlorat tre barn inom loppet av två år.

Anna Lovisa födde totalt 13 barn.

I februari 1912 kom den sista, Karl Gustaf.

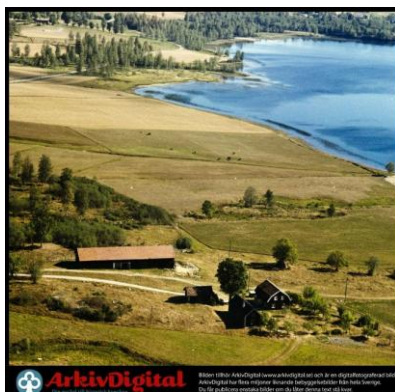
I juni 1912, dör maken Gustaf Reinhold på sjukhuset i Ljusnarsberg.

Dödsorsaken är enligt kyrkböckerna leukemia acuta, en aggressiv blodcancer.

Torparänkan Anna Lovisa flyttar samma år, 1912 tillbaka till Björklunds, vid Gammelbo Gård, ensam med sina 10 barn.

Förmodligen till det lite större huset, som finns där än idag.

Gustaf August, Leifs farfar som är äldst i barnaskaran, 18 år nu, arbetar som jordbrukare på Gammelbo Gård.

Sjöfallet 1959
Arkiv Digital

Ungdomsarbete med farfar

Leif tillbringade mycket tid i sin ungdom hos farfar August och farmor Gerda.

- Jag "jobbade" först på Granhults gård tills Axel slutade där som arrendator.

Då kom Evald och Ingrid och tog över det. Då fanns det inte plats för mig, så jag började på Gammelbo Gård, hos farfar August.

Där lärde jag mig allt om jordbruk. När man sommarjobbade fick man köra häst och traktor, rensa land, köra hö, klippa gräs mm.

Vi fick väl 1,50 i timmen i lön, och man fick stå på kö till Tage Bergström en gång i månaden för att hämta ut lönen i våra kuvert. Vi var nog 15 stycken som jobbade där. Farfar August, Johan, Kalle och Edvin. Många gubbar och ungar. Bara i ladugården var de två som skötte djuren. De hade väl 50 mjölkkor.

När man gick i skolan fick man gå upp och hämta mjölken på morgonen.

Man lämnade krukan på kvällen och hämtade den på morgonen.

Rättarbostaden vid Gammelbo Gård

Huset "Rättarns" finns även som tecknad version av den framgångsrike arkitekten Ferdinand Boberg från Norberg. Han tecknade 1915 av tre platser i Gammelbo.

Detta hus "Flygel vid herrgården" var det ena.

Fotot taget 2023

Här sov Leif ofta över, eftersom farfadern blev änkling redan 1961.

Leif berättar – om några av farfars syskon

Att vara rättare innebar att vara förman. Han skötte gården.

Tage Bergström var sällan hemma, och då var det farfar **August** som hade ansvaret för Gammelbo Gård.

Farbror **Kalle** arbetade också där (Karl Gustaf f.1912) han var ladugårdsförman. Kalle och Ragnhild, bodde i den så kallade "trädgårdsvillan" – det avlånga huset. Trädgården sträckte sig ända dit från herrgården.

Lisa Lager som är tremänning med Leif, berättar att hon aldrig i sitt liv varit på så fantastiska kafferep som hemma hos Ragnhild i Gammelbo.

Det var inte bara sju sorters kakor där inte, det var mängder!

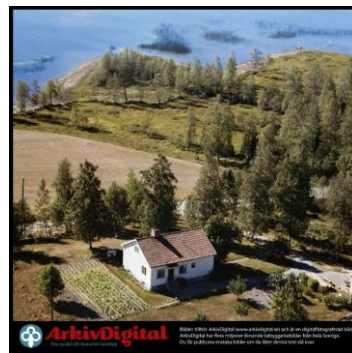
Leif - John Fågelberg var ladugårdskarl, han var gift med min farfars syster Nora (Anna Eleonora f. 1901)

Nora var den syster som tog hand om sin gamla mor Anna Lovisa ända till slutet. Därför gifte sig Nora sent i livet och hann aldrig skaffa egna barn.

Enligt Kerstin Nordin som var kusin med Leifs far, minns hon att Anna Lovisa var en mycket sliten gammal gumma som bodde i "Trädgårdsvillan" hos Nora och John. Hon satt alldeles still i hörnet av en soffa hela dagarna. Anna-Lovisa dog 5/5 1949

Huset Strandkullen

Det huset som Leif bor i, köpte han när han återvände till Gammelbo 1977, som 25 åring. Evert Boman byggde huset 1947–48. Evert jobbade framme i snickeriverkstan. ”Trippel” och Elvan hyrde det av honom sen. På torsdagar hade Evert ”barbering” nere i källaren här. Då satt de på kö i slänten utanför.

Strandkullen, 1959 Arkiv Digital

Här föddes sönerna Pontus och Albin. Eva Jansson med dottern Jenny bildade en ny familj tillsammans med Leif och pojkarna 1989. De gifte sig 1998.

Vad var det du längtade till, som gjorde att du kom tillbaka?

Leif - Det var friheten här, det var det bästa!
Sen var det ju intressen av jakt och fiske.
I Norrmogen har jag fiskat mycket. Abborre, gädda, gös, lake och ål. Vi var mycket ute i Paltbo där vid Norrmogen. Det var min far Arne och Helge Danielsson som satte upp den stugan. Den kommer ifrån Ramsberg, den timmerstugan, som de plockade ner och satte upp vid Paltbo. Den låg nere vid kyrkan, någonstans vid nya affären.

Jakten var uppe i skogarna ovanför Strandkullen. Det var min far Arne, Erik Östgren, och Carl-Gustaf Svanholm. De började arrendera Lilla Kyrkmarken först. Sen blev det Stora Kyrkmarken och Svea skog också. Vi jagar ju härifrån och ända upp till Södra Klotten. Till att börja med fick jag gå med hund, och lära mig att hitta. Vi hade marken utefter hela ån och upp till Nedre Sandtjärn, sen vidare till Södra Klotten.

Har du några favoritställen uppe i skogen?

Ja, här i närheten var det fin skog förr, men den högg de ju ned, alltihopa. Nu har vi bara kyrkmark och jagar ihop med Ramsbergs bruk. Men det lönar sig inte idag, det finns ju inget att skjuta. Förr kunde man ju få skjuta ända upp till 15 älgar, då fanns det kött och dela på. Fastän man inte varit med men betalat 100 kr i avgift till jaktlaget så kunde man få 100 kilo kött! En krona kilot, det var då det, på 80-talet. Då fanns det gott om älg. Vi är sex personer som delar på en kalv idag!

Vad är det godaste att äta idag tycker du?

Viltköttet – Gris och rådjur och älg. Men ofta köper jag kött idag.

**Leif bredvid två jakttroféer
Samt några av de många fina knivar
som han har gjort genom åren.**

**Finns det någon av alla dem i byn
som betytt mycket för dig?**

Leif- Ja, mot slutet hade jag mycket kontakt med Rune Lekeborn. Vi hade mycket kontakt genom åren också. Då han byggde sin kåk hjälpte jag till med att hämta grus till grunden, uppe i Oxgruvan.

Harald Östgren och Carl-Gustaf Svanholm hade jag ju mycket att göra med också. Sen var det dem i Årispan, Gösta och Ida och Alf hade jag mycket kontakt med.

”Det var ju jakten och fisket som gjorde att vi höll ihop”

*Gammelbobygden Inventeringsprojekt 2023- Lotta Lagerman 20251030
Foton om inget annat anges, Lotta Lagerman och Arkiv Digital*

